

Odborná spôsobilosť na činnosť na technickom zariadení elektrickom podľa Vyhlášky MPSVaR SR č. 508/2009 Z.z.

Ing. Miloslav Bůžek, PhD., KVES EF ŽU v Žiline

Vyhláška MPSVaR SR č. 508 / 2009 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia vstúpila do platnosti 1. januára 2010. V § 29 novej vyhlášky je uvedené, že ruší Vyhlášku MPSVaR SR č. 718 / 2002 Z.z. na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení.

Poznámka 1: Toto oficiálne zrušenie vyhlášky č.718/2002 Z.z. odstránilo právne nerelevantný stav vyplývajúci z nálezu Ústavného súdu SR (v podobnej kauze), kde sa konštatuje, že zrušením zákona NR SR strácajú platnosť aj všetky nižšie právne dokumenty naň naviazané. Keďže vyhláška č.718/2002 Z.z. bola vydaná podľa § 16 zákona č.330/1996 Z.z., mala stratiť platnosť dňom zrušenia predmetného zákona, t.j. 1.7.2006. Postoj MPSVaR a NIP k de facto neplatnej vyhláške č.718/2002 Z.z. bol nasledovný: držíme sa síce neplatnej vyhlášky, ale je lepšie neplatná ako žiadna.

Odborná spôsobilosť je obsahom § 15 až § 25 vyhlášky. Z uvedených paragrafov sa časť týka elektrotechnikov len čiastočne (§ 15 a § 16) alebo vôbec (§ 17 a § 18).

§ 15 Odborná spôsobilosť (7 odsekov)

- (1) Odborná spôsobilosť na vykonávanie činností podľa § 19 písm. b) až e) sa preukazuje osvedčením na vykonávanie činnosti (ďalej len „osvedčenie“)
- (3) Odborné vedomosti na vykonávanie činnosti podľa § 24 **overuje a osvedčenie vydáva oprávnená právnická osoba.**
- (4) Odborné vedomosti na vykonávanie činností podľa § 21 až 23 overuje a osvedčenie vydáva osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie; na činnosť podľa § 21 odborné vedomosti overuje a osvedčenie vydáva aj škola podľa § 21 ods. 3.
- (5) Fyzická osoba môže vykonávať činnosť na vyhradenom technickom zariadení podľa odsekov 3 a 4 v rozsahu vydaného osvedčenia.

Poznámka 2: Zmena v odseku (2), overenie odborných vedomostí a vydávanie osvedčení je v kompetencii oprávnených právnických osôb. Podľa pôvodnej vyhlášky overenie vedomostí vykonávala Technická inšpekcia (neskoršie oprávnená právnická osoba) a osvedčenie vydával orgán inšpekcie práce.

§ 16 Revízny technik (3 odseky)

- (1) Revízny technik je fyzická osoba, ktorá má odborné vzdelanie a odbornú prax uvedené v prílohe č. 11 a ktorá v rozsahu vydaného osvedčenia môže
 - a) vykonávať odbornú prehliadku a odbornú skúšku podľa vypracovaného pracovného postupu,
 - b) a c) sa nevzťahuje na revízneho technika vyhradených technických zariadení elektrických podľa § 24.
- (2) O výsledku odbornej prehliadky a odbornej skúšky sa vyhotoví správa, ktorá obsahuje (11 písmen), z nich vyberám:
 - f) údaje o to, či a ako boli odstránené nedostatky zistené pri predchádzajúcej odbornej prehliadke a odbornej skúške technického zariadenia, **!!! bič na prevádzkovateľa ?**

- g) zistené nedostatky, ktoré sú v rozpore s právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ich závažnosť z hľadiska bezpečnosti a **spol'ahlivosti** prevádzky a obsluhy vyhradeného technického zariadenia, (**presne zadefinovať aj závažnosť; ale ako definovať spol'ahlivosť, na základe čoho by bola deklarovaná napr. na 5 rokov??**)
- h) celkové zhodnotenie technického zariadenia s uvedením, či je z hľadiska bezpečnosti spôsobilé ďalšej prevádzky, (**tu sa už o spol'ahlivosti nehovorí**)
- j) meno, priezvisko a podpis revízneho technika (**pečiatku netreba ?!**).

§ 19 Odborná spôsobilosť na činnosť na technickom zariadení elektrickom

Činnosti na technickom zariadení elektrickom môže podľa odbornej spôsobilosti vykonávať

- a) poučená osoba,
- b) elektrotechnik,
- c) samostatný elektrotechnik,
- d) elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky,
- e) revízny technik.

Poznámka 3: V bode e) došlo k návratu termínu „revízny technik“ miesto vyhláškou č. 718/2002 Z.z. zavedeného termínu „elektrotechnik špecialista“.

§ 20 Poučená osoba

- (1) **Poučená osoba je fyzická osoba** bez elektrotechnického vzdelania, ktorá môže obsluhovať technické zariadenie elektrické **alebo vykonávať na ňom prácu v súlade s bezpečnostnotechnickými požiadavkami**, ak bola v rozsahu vykonávanej činnosti preukázateľne **oboznámená** o činnosti na tomto technickom zariadení elektrickom a o postupe pri zabezpečovaní prvej pomoci pri úraze elektrickým prúdom.
- (2) **Oboznámenie** podľa odseku (1) vykonáva fyzická osoba, ktorá má odbornú spôsobilosť podľa § 21 až 24. U fyzickej osoby bez elektrotechnického vzdelania, ktorá obsluhuje technické zariadenie elektrické nízkeho napätia, môže **oboznámenie** vykonať aj poučená osoba, ktorá bola poverená **prevádzkovateľom** touto činnosťou.

Poznámka 4: V porovnaní s predchádzajúcou vyhláškou došlo k zmene názvu § 20 z „Poučený pracovník“ na „Poučená osoba“. Vlastný text § 20 bol zosúladený s STN 34 3100.

*Poznámka 5: V predchádzajúcej vyhláške mal byť poučený pracovník **vycvičený v poskytovaní prvej pomoci pri úraze elektrickým prúdom**. Toto ustanovenie vyhlášky sa v praxi nedodržalo (resp. skôr výnimočne dodržovalo) z dôvodu finančnej nedostupnosti potrebných pomôcok a školiacich osôb. Pre porovnanie výcvik v prvej pomoci pre žiadateľov o vodičské oprávnenie má trvanie 8 hodín vrátane praktického výcviku a overenia vedomostí.*

§ 21 Elektrotechnik

- (1) Elektrotechnik je **fyzická osoba**, ktorá má **ukončené** stredoškolské elektrotechnické vzdelanie alebo vysokoškolské elektrotechnické vzdelanie.
- (2) **Elektrotechnik je aj fyzická osoba, ktorá môže v rozsahu svojho odborného vzdelania vykonávať činnosť na vyhradenom technickom zariadení elektrickom, ak má odborné vzdelanie v inom učebnom odbore alebo v inom študijnom**

odbore ako elektrotechnikom, ktorého súčasťou je výučba zameraná na príslušné technické zariadenie elektrické.

- (3) Škola s učebným odborom elektrotechnického zamerania alebo so študijným odborom elektrotechnického zamerania, ktorá v rámci učebných osnov vykonáva aj výučbu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti technických zariadení na technických zariadeniach elektrických, zásad ochrany pred úrazom elektrickým prúdom a postupu pri zabezpečovaní prvej pomoci pri úraze elektrickým prúdom, môže overovať odbornú spôsobilosť elektrotechnika ako súčasť záverečných skúšok.

Poznámka 6: V odseku (1) „ukončené stredoškolské elektrotechnické vzdelanie“ znamená stredné vzdelanie – bez maturity a úplné stredné vzdelanie – s maturitou. Podobne „vysokoškolské elektrotechnické vzdelanie“ znamená vysokoškolské vzdelanie 1. stupňa – ukončené titulom bakalár - Bc., alebo 2. stupňa – ukončené titulom inžinier - Ing. Tretí stupeň vysokoškolského vzdelávania nespĺňa podmienku odseku (3).

Poznámka 7: Odsek (2) pôvodnej vyhlášky o tom, čo môže elektrotechnik vykonávať bol presunutý do § 15 novej vyhlášky. Overovanie odbornej spôsobilosti je tiež súčasťou tohto paragrafu.

Poznámka 8: Zoznam učebných a študijných odborov, ktoré spĺňajú ustanovenie odseku (2) vydá Ministerstvo školstva SR v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce.

Poznámka 9: Odsek (3) bol presunutý zo zrušeného § 25 Overovanie odbornej spôsobilosti.

§ 22 Samostatný elektrotechnik

- (1) Samostatný elektrotechnik je **fyzická** osoba, ktorá spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti elektrotechnika a ktorá má odbornú prax uvedenú v prílohe č. 11.
- (2) Samostatný elektrotechnik môže riadiť činnosť poučených osôb bez obmedzenia ich počtu a riadiť činnosť najviac dvoch elektrotechnikov.
- (3) Fyzická osoba, ktorá má ukončené vysokoškolské elektrotechnické vzdelanie a ktorá pracuje v laboratóriu vedeckého ústavu, výskumného ústavu alebo vývojového ústavu, môže samostatne vykonávať činnosť na vyhradenom technickom zariadení elektrickom na tomto pracovisku po splnení požiadavky na odbornú prax pre samostatného elektrotechnika uvedenú v prílohe č. 11; overenie jeho odbornej spôsobilosti sa nevyžaduje.

Poznámka 10: Odsek (2) pôvodnej vyhlášky o tom, čo môže samostatný elektrotechnik vykonávať bol presunutý do § 15 novej vyhlášky. Overovanie odbornej spôsobilosti je tiež súčasťou tohto paragrafu.

*Poznámka 11: **Pozor!** V odseku (3) novej vyhlášky (v pôvodnej vyhláške odsek 4) nie je uvedené v zozname laboratórií „a v laboratóriách škôl všetkých stupňov“. Z toho vyplýva, že každý vyučujúci v laboratóriu škôl všetkých stupňov musí mať osvedčenie o odbornej spôsobilosti § 22 v prípade, že žiaci vykonávajú praktickú výučbu na vyhradenom technickom zariadení elektrickom. Podľa vyjadrenia pracovníkov MPSVaR SR o tom, aké činnosti môžu žiaci vykonávať a akú odbornú spôsobilosť musí spĺňať ich vyučujúci majú rozhodnúť orgány zriaďovateľa školy.*

§ 23 Elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky

- (1) Elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky je **fyzická** osoba, ktorá spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti elektrotechnika a ktorá má odbornú prax uvedenú v prílohe č. 11.

- (2) Elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky môže **vykonávať činnosť samostatného elektrotechnika** a riadiť činnosť poučených osôb, elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov **a elektrotechnikov na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky** bez obmedzenia ich počtu alebo riadiť prevádzku technických zariadení elektrických.

Poznámka 12: V odseku (2) pribudla činnosť samostatného elektrotechnika a riadenie ďalších pracovníkov s § 23 oproti pôvodnej vyhláške, kde z hľadiska odbornej spôsobilosti táto možnosť nebola.

§ 24 Revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického

- (1) Revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického je **fyzická** osoba, ktorá spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti elektrotechnika a ktorá má odbornú prax uvedenú v prílohe č. 11.
- (2) Revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického môže okrem odbornej prehliadky a odbornej skúšky vyhradeného technického zariadenia elektrického vykonávať činnosť elektrotechnika na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky a vykonávať skúšku vyhradeného technického zariadenia elektrického po ukončení výroby.

§ 25 Zápočet dĺžky odbornej praxe

- (1) Do dĺžky odbornej praxe samostatného elektrotechnika, elektrotechnika na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky a revízneho technika vyhradeného technického zariadenia elektrického sa započítava čas vykonávania činnosti na príslušnom technickom zariadení elektrickom príslušného napätia a **príslušnej triedy objektu**. Ak čas vykonávania činnosti na príslušnom technickom zariadení elektrickom príslušného napätia a **príslušnej triedy objektu** bol prerušený na dlhšie ako tri roky, do dĺžky odbornej praxe sa započíta iba polovica času vykonávania tejto činnosti pred jeho prerušením.
- (2) **Do dĺžky odbornej praxe samostatného elektrotechnika, elektrotechnika na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky a revízneho technika vyhradeného technického zariadenia elektrického sa započítava aj polovica času vykonávania činnosti na inom technickom zariadení elektrickom.**

Poznámka 13: Odsek (2) je znovu zavedeným ustanovením, ktoré bolo známe v minulosti, ale ktoré predošlá vyhláška nepoznala.

*Poznámka 14: **Pozor !** Ustanovenie odseku (2) predošlej vyhlášky „Polovicu požadovanej praxe na činnosť na príslušnom druhu technického zariadenia elektrického možno nahradiť dvojnásobnou praxou na iných druhoch technických zariadení elektrických alebo pri iných činnostiach na technických zariadeniach elektrických,“ nová vyhláška nepozná !*

*Poznámka 15: Na záver upozorňujem na nejednoznačnosť v § 22 až 24 odseky (1): „Samostatný elektrotechnik (Elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky; Revízny technik vyhradeného technického zariadenia elektrického) je fyzická osoba, ktorá spĺňa požiadavky odbornej spôsobilosti elektrotechnika a ktorá má odbornú prax uvedenú v prílohe č. 11.“ Podľa môjho názoru chýba za: odbornej spôsobilosti elektrotechnika **podľa § 21 odsek (1)** a Formulácia v súčasnom tvare umožňuje **požadovať vyšší § aj podľa § 21 odseku (2)!***

Príloha č. 11

Odborné vzdelanie a odborná prax pre jednotlivé stupne odbornej spôsobilosti na činnosť na technických zariadeniach – výber pre elektrické zariadenia

b) Samostatný elektrotechnik podľa § 22				
		do 1000 V	nad 1000 V	
pri činnosti vykonanej na technickom zariadení elektrickom vrátane bleskozvodu	vyučení, ÚSO, VŠ	1 rok	2 roky	
c) Elektrotechnik na riadenie činnosti alebo na riadenie prevádzky podľa § 23				
		do 1000 V	nad 1000 V	
pri činnosti vykonávanej na technickom zariadení elektrickom vrátane bleskozvodu	vyučení	4 roky	5 rokov	
	ÚSO	3 roky	4 roky	
	VŠ	2 roky	3 roky	
d) Revízný technik vyhradeného technického zariadenia elektrického podľa § 24				
		skupina		
		E1	E2	E4, E5
1. pri činnosti vykonávanej na technickom zariadení elektrickom v objekte triedy A a B1 vrátane bleskozvodu	ÚSO	6 rokov	5 rokov	3 roky
	VŠ	4 roky	3 roky	1 rok
		skupina		
		E1	E2	E4, E5
2. pri činnosti vykonávanej na technickom zariadení elektrickom v objekte triedy B vrátane bleskozvodu	ÚSO	7 rokov	6 rokov	5 rokov
	VŠ	5 rokov	4 roky	3 roky

Technické zariadenia elektrické z hľadiska odbornej spôsobilosti na vykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok sa rozdeľujú na skupiny:

E1 – technické zariadenie bez obmedzenia napätia vrátane bleskozvodu,

E2 – technické zariadenie s napätím do 1000 V vrátane bleskozvodu,

E4 – elektrický stroj, prístroj, rozvádzač,

E5 – elektrická prípojka nn.

Pozor: Trieda E3 je zrušená !

Objekty z hľadiska odbornej spôsobilosti na vykonávanie odborných prehliadok a odborných skúšok technických zariadení elektrických sa rozdeľujú do tried:

A – objekt bez nebezpečenstva výbuchu,

B – objekt s nebezpečenstvom výbuchu,

B1 – objekt s nebezpečenstvom výbuchu len v rozsahu technického zariadenia elektrického v regulačnej stanici plynu